

Kepan edunvalvontalinjaus

1. Johdanto

Mitä on edunvalvontatyö Kepassa? Edunvalvontalinjauksen tarkoituksena on vastata tähän kysymykseen ja kuvata, mitä edunvalvonnalla tarkoitetaan, mitä edunvalvonta pitää ja ei pidä sisällään ja kenen etuja valvotaan. Linjaus ohjaa edunvalvonnan priorisoinnissa, tavoitteiden kirkastamisessa ja resurssien kohdentamisessa.

Kepan strategiassa 2012–2017 edunvalvonta on vahvasti esillä. Yksi kolmesta strategisesta tavoitteesta on vahvistaa jäsenistön toimintaedellytyksiä, mikä kattaa sekä kansalaisjärjestöjen toimintavapauden ja aseman vahvistamisen että taloudellisten toimintaedellytysten puolustamisen. Kepan ohjelmassa 2013–2015 edunvalvonta nähdään osana laajempaa keskustelua kansalaisyhteiskunnan tilasta ja kapasiteetin vahvistamisesta.

Edunvalvonnasta ei ole Kepassa laadittu erillistä linjausta tai asetettu erillisiä tavoitteita vuoden 2006 edunvalvonnan alastrategian jälkeen, vaan edunvalvontaa on suunniteltu Kepan muun ohjelma- ja työsuunnittelun yhteydessä. Järjestöjen näkemyksiä on koottu eri prosesseihin vaikuttaessa (esimerkiksi ulkoministeriön kehityspoliittinen kansalaisyhteiskuntalinjaus, hanketuen uudistukset sekä viestintä- ja kehityskasvatustuen ja matkatukien hallinnoinnin uudistus) sekä säännöllisellä yhteydenpidolla jäseniin.

Tarve erilliselle edunvalvonnan suunnitelmalle on nousut esille käytännön edunvalvontatyön yhteydessä, sillä toimintaympäristössä on jo tapahtunut ja tapahtumassa isojakin muutoksia. Seuraavat eduskuntavaalit 2015 voivat myös muuttaa nykyistä varsin hyvää tilannetta järjestöjen rahoituksen ja osallistumismahdollisuuksien suhteen kehityssektorilla.

Samalla on tärkeää terävöittää edunvalvonnan toimintaa ja profiilia jäsenistön suuntaan. Kepan viimeisimpien jäsenkyselyiden¹ mukaan vain noin kolmasosa jäsenistä pitää Kepan edunvalvontaa hyödyllisenä ja on tyytyväinen Kepan

toimintaan järjestöjen toimintaedellytysten ja resurssien turvaamiseksi. Monelle jäsenjärjestölle Kepan edunvalvontatyö on tuntematonta tai sitä ei koeta oman järjestön kannalta relevanttina. Noin viidesosa jäsenistä on tyytymättömiä Kepan edunvalvontaan.

Kepassa edunvalvonnan kenttä on samalla laajentunut. Kepa osallistuu aiempaa aktiivisemmin kansainvälisiin verkostoihin ja pyrkii seuraamaan kansainvälisiä trendejä myös edunvalvonnan osalta. Edunvalvontaa kohdennetaan aiempaa enemmän myös opetus- ja kulttuuriministeriön suuntaan ja vapaaehtoistyön toimintaedellytysten vahvistamiseen.

Samaan aikaan kun edunvalvonnan resurssit eivät ole merkittävästi lisääntyneet, tarvitaan nykyisten rajallisten resurssien tarkempaan suuntaamiseen omaa edunvalvonnan linjausta.

2. Mitä Kepan edunvalvonta on

Kepa

Kepa ry on suomalaisten kehitysyhteistyöstä tai globaaleista kehityskysymyksistä kiinnostuneiden kansalaisjärjestöjen kattojärjestö. Kepalla on 312 jäsenjärjestöä, ja jäsenmäärä on kasvanut viime vuosina tasaisesti noin 10 järjestön vuosivauhdilla. Jäsenkunta on heterogeeninen, mutta kaikki ovat hyväksyneet Kepan perustarkoituksen².

Edunvalvonta

Edunvalvonnaksi katsotaan se toiminta, jonka ensisijaisena **tavoitteena on turvata ja vahvistaa jäsenistön toimintaedellytykset** kehitysyhteistyön tekijöinä ja pohjoisen ja

¹ Kepan jäsenkyselyt 2013 ja 2014, vuoden 2013 väliraportti Aika kuunnella: https://www.kepa.fi/tiedostot/jasenkysely_2013_raportti.pdf

² Yhdistyksen tarkoituksena on toimia aatteellisesti, puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomana kehityspoliittisena yhteistyö- ja etujärjestönä, joka kokoaa ja innostaa kansalaisyhteiskuntaa toimimaan rohkeasti oikeudenmukaisen maailman puolesta.

etelän välisen kumppanuuden rakentajina. Lisäksi edunvalvontatyö edistää järjestöjen mahdollisuuksia tehdä globaalikasvatusta ja kehitysviestintää sekä kehityspoliittista kampanjointia ja vaikuttamistyötä Suomessa.

Edunvalvonnan tuntomerkki on, että sillä vaikutetaan toimijaan tai viranomaiseen, jolla on valtaa tai muita edellytyksiä rajoittaa, turvata tai lisätä Kepan jäsenjärjestöjen toimintaedellytyksiä. Nämä toimijat voivat olla poliitikkoja, viranomaisia, liikeyrityksiä, tutkimuslaitoksia, median edustajia tai kansainvälisiä, alueellisia ja/tai kansallisia järjestöjä.

Kepan edunvalvontatyöstä on rajattu tässä yhteydessä pois vaikuttamistyö globaalin kansalaisyhteiskunnan tilan puolustamiseksi ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden oman kapasiteetin vahvistaminen.

Kenen etu

Edunvalvonnassa korostuu yhteisöllisyys **eli koko jäsenistön tai usean järjestön etu**. Yksittäisen järjestön tai jäsenryhmän etua voidaan puolustaa tietyissä tilanteissa, kun sillä nähdään laajempaa merkitystä ja hyötyä koko jäsenkunnalle.

Strategia- ja ohjelmatasolla voidaan määrittää tietyt jäsenkunnan ryhmät, joille Kepan palveluja, mukaan lukien edunvalvonta, voidaan painottaa. Esimerkiksi nykyisen strategiakauden jälkipuoliskolla halutaan lisätä maahanmuuttajajärjestöjen ja diaspora-yhteisöjen mahdollisuuksia osallistua globaalin vastuun kantamiseen.

3. Kepan edunvalvontatyö

Kepan edunvalvontatyötä tehdään pääasiassa Suomessa ja suhteessa julkishallintoon, erityisesti ulkoministeriöön, joka on kansalaisjärjestöjen suurin rahoittaja kehityssektorilla ja vastaa kehityspoliittikan painotuksista. Suomen ulkopuolella edunvalvonta kohdistuu enimmäkseen Suomen edustustojen toimintaan. Edunvalvonnan nimissä Kepassa seurataan myös yleisemmin kansalaisyhteiskunnan toimijoiden toimintaedellytyksiä Suomessa ja globaalisti, kun ne vaikuttavat Kepan jäsenten ja niiden kumppaneiden toimintaan.

Globaalikasvatusjärjestöjen kannalta toinen merkittävä taho on opetus- ja kulttuuriministeriö, joka vaikuttaa järjestöjen toimintaympäristöön ja -mahdollisuuksiin esimerkiksi formaalin, informaalin ja nonformaalin kasvatuksen parissa. Järjestöjen toimintamahdollisuuksiin formaalin kasvatuksen parissa vaikuttaa myös opetushallitus, joka vastaa opetuksen kehittämisestä ja suosituksista.

Taloudellisten toimintaedellytysten turvaamisen lisäksi edunvalvonnalla halutaan varmistaa, että yhteiskunnan toimijat, kuten julkishallinto tai yksityinen sektori, tunnustavat Kepan jäsenjärjestöjen erilaiset moninaiset roolit ja itsemääräämisoikeuden ja arvostavat järjestöjen tekemää työtä.

Kepan profiili edunvalvojana on ollut matala. Viimeisimmät jäsenkyselyt osoittavat, ettei Kepan katsota kovinkaan näkyvästi ajavan jäsenistön etua, sen tekemästä edunvalvonnasta ei tiedetä tai Kepan edunvalvontaroolia ei yksinkertaisesti tunnusteta tai yhdistetä järjestön omien toimintaedellytysten turvaamiseen. Kiitosta Kepan edunvalvontatyö on saanut jäseniltään esimerkiksi järjestörahoituksen puolustamisesta, pienten järjestöjen työn korostamisesta sekä järjestöjen äänen painoarvon kasvattamisesta kehityspoliitikassa.

Kepa tekee harvoin julkisia kannanottoja edunvalvontakysymyksissä, sen sijaan edunvalvonnassa korostuu hiljainen taustatyö. Asioista viestitään ensisijaisesti jäsenille eikä julkisuuteen. Voidaan kuitenkin todeta, että media yleensä katsoo Kepan edustavan ja puhuvan laajemman järjestöjoukon puolesta.

Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kannalta on olennaista, että kansalaiset ja keskeiset sidosryhmät tuntevat järjestöjä ja pitävät niiden toimintaa luotettavana. Järjestötoiminnan laatu ja avoimuus antaa uskottavuutta järjestöille ja todistaa järjestöjen tuomasta lisäarvosta. Järjestöjen toimintaedellytysten kannalta on olennaista, että työtä tehdään avoimesti ja läpinäkyvästi ja aikaansaannoksista viestitään ulospäin. Laadukas toiminta ja sen kehittäminen on edellytys järjestökentän edunvalvonnalle. Tätä tukee myös Kepan työ järjestöjen oman sisäisen kapasiteetin vahvistamiseksi sekä järjestöjen sitoutuminen esimerkiksi Istanbulin periaatteisiin järjestöjen kehitysyhteistyön tuloksellisuudesta³ ja kehitysyhteistyön läpinäkyvyyttä edistäviin toimiin kuten IATI⁴.

Kepan edunvalvojarooliin kuuluu myös toimiminen vastuullisena kattojärjestönä, joka näkee kokonaiskuvan eri tilanteissa. Jäsenistön edunvalvonta ei voi viedä pohjaa muulta kehityspoliittiselta vaikuttamistyöltä. Esimerkiksi näkyvä kampanjointi suomalaisten järjestöjen rahoituksen kasvattamiseksi samaan aikaan kun puhutaan globaalista oikeudenmukaisuudesta voisi näyttäytyä väärässä valossa.

Edunvalvontatyössä korostuu sen reaktiivinen luonne: asioihin on vaikutettava nopeasti kun tarve ilmenee. Toisaalta edunvalvontaan kuuluu myös suunnitelmallinen ja proaktiivinen vaikuttaminen. Molempia tarvitaan. Vastuullisen kattojärjestön proaktiivinen rooli voi tarkoittaa muun muassa tulevaisuuden uhkien ja mahdollisuuksien tunnistamista ja jäsenistön kannustamista toimintaan, joka saattaa vaatia merkittäviä ponnisteluja ja tuntua jopa epämiellyttävältä.

3 Istanbulin periaatteet järjestöjen kehitysyhteistyön tuloksellisuudesta sovittiin vuonna 2010 osana kansainvälistä kansalaisyhteiskunnan toimijoiden Open Forum -prosessia. Lisää periaatteista Kepan verkkosivuilla: <https://www.kepa.fi/jasensivut/lista-jasenpalveluista/edunvalvonta/tuloksellisuusprosessi>

4 IATI eli International Aid Transparency Initiative on aloite koottujen kehitysyhteistyötietojen julkaisemiseksi: <http://www.aidtransparency.net/>

Miksi kansalaisjärjestöjen työ on tärkeää?

- ✓ Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö tukee suoraan etelän kansalaisyhteiskuntia ja edistää ihmisoikeuksia, demokratiakehitystä ja hyvän hallinnon toteutumista.
- ✓ Kansalaisjärjestöt toimivat ruohonjuuritasolla kaikkein köyhimpien ja haavoittuvaisimmassa asemassa olevien ihmisten parissa, jotka ovat Suomen kehityspoliittisen toimenpideohjelman keskiössä. Etelän pienien kansalaisjärjestöjen tukemiseen valtion rakenteet ovat liian jähmeitä.
- ✓ Suomalaisetkin kansalaisjärjestöt osallistuvat itse tai kansainvälisten verkostojensa kautta globaaliin kehityspoliittiseen keskusteluun ja varmistavat, että kansainvälisillä foorumeilla kuuluu kansalaisyhteiskuntien ja heikompien ryhmien ääni.
- ✓ Kansalaisjärjestöjen rooli on tärkeä suomalaisen asenneilmapiirin kannalta. Järjestöjen globaalikasvatus toiminta, kehitysviestintä, vapaaehtoistyömahdollisuudet ja ruohonjuuritason kontaktit kehitysmaiden asukkaiden kanssa luovat kehitysyhteistyölle myönteistä ilmapiiriä ja edistävät suomalaisten globaalia vastuuntuntoa.
- ✓ Kansalaisjärjestöt tarjoavat kanavia suomalaisille osallistua tai tukea toimintaa globaalivastuun saralla.
- ✓ Kansalaisjärjestöt luovat yhteyksiä ja siteitä eri ihmisryhmien välille yli maantieteellisten, uskonnollisten, poliittisten, kulttuuristen tai kansallisuusrajojen

4. Edunvalvontaan liittyviä trendejä ja havaintoja

Suomen nykyinen hallitus on ollut varsin myönteinen kansalaisjärjestöjä kohtaan. Hallitusohjelmaan ja kehityspoliittisen toimenpideohjelman tavoitteisiin on kirjattu, että kansalaisjärjestöjen osuutta kehitysyhteistyössä kasvatetaan. Järjestöjen osallistaminen ja poliittinen painoarvo on kuitenkin vaihdellut eri ministerien, ministeriöiden ja puolueiden välillä. Vertailussa monen muun läntisen maan järjestöedustajien kanssa on todettu, että suomalaisilla järjestöillä on hyvät toimintaedellytykset niin eri roolien toteutumisen kuin julkisen taloudellisen tuen saamisen osalta. On varauduttava siihen, ettei tilanne pysy jatkossa samanlaisena: talustilanteen heikennyttä kehitysyhteistyötä vastustavat äänet ovat voimistuneet ja kehitysyhteistyömäärärahoja on leikattu. Kehitysyhteistyöhön kriittisimmin suhtautuvat Perussuomalaiset ovat ilmaisseet kannattavansa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyötä, lahjoitusvaroilla tosin. Järjestöjen kannalta luottamus järjestöjen työhön on toisaalta huojentavaa, mutta toisaalta järjestöt eivät voi vastata kaikesta kehitysyhteistyöstä.

Ammattimaisuuden ja tulosperustaisuuden vaatimukset kansalaisjärjestöjen työtä kohtaan ovat lisääntyneet. Suomessa tämä ei korostu vielä yhtä voimakkaasti kuin monissa muissa Euroopan maissa, joissa järjestörahoitukselle on asetettu yhä tiukempia kriteerejä niin toimintamaiden, hankkeiden minimikoon kuin vaikuttamistyön rajaamisen osalta. Vaikka kumppanuusjärjestöjen määrä on kasvanut, rahoitusta on ollut tarjolla pienillekin toimijoille hyviin hankkeisiin.

Kriteerit rahoituksen saamiseksi ovat kuitenkin kiristyneet etenkin taloushallinnon ja tulosperustaisuuden osalta. Lisääntyneet hallinnolliset vaatimukset tuovat haasteita erityisesti pienille, vapaaehtoisvoimin toimiville järjestöille. UM:n hanketuen hakijamäärät ovat vähentyneet ja monet pienet toimijat ovat byrokraatiaan väsyttyään luopuneet hanketöinnasta ja julkisen rahoituksen hakemisesta.

Julkisen rahoituksen määrä ei välttämättä enää lisääny⁵, vaan järjestöjen oletetaan rahoittavan toimintaansa yhä enemmän oman varainhankintansa kautta. Toisaalta esimerkiksi Ruotsissa on pohdittu omarahoitusvaatimuksesta luopumista kokonaan järjestöjen kehitysyhteistyössä - eihän konsulttiyrityksiltäkään vaadita omaa rahaa hanketoteutuksessa. Suomessa nykyinen valtionavustuslaki kuitenkin estää tämän, ja toisaalta järjestöjen itsenäisyys ja ero hanketoteuttajan rooliin puhuu myös jonkinasteisen omarahoitusosuuden puolesta. Valtiontalouden tarkastusvirasto on puolestaan kyseenalaistanut UM:n hanketuen käytännön hyväksyä vapaaehtoistyön arvo osaksi omarahoitusosuutta. Selkeä 7,5% rahallinen omarahoitusosuus on otettu nyt myös UM:n viestintä- ja kehityskasvatustuen kriteereihin.

5 Vastuullinen lahjoittaminen ry:n (VaLa), Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE:n, Kepan, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n ja Suomen nuorisoyhteistyö Allianssi ry:n Taloustutkimus Oy:llä teettämä tutkimus järjestöjen taloudellisista toimintaedellytyksistä 2014: <http://www.vala.fi/varainhankinta-suomessa>

Rahankeräys on Suomessa ollut tähän asti hyvin säänneltyä eikä lahjoituskulttuuria ole juuri tuettu. Rahankeräyslakia uusitaan parhaillaan ja tarkoituksena on vapauttaa rahankeräystä, myös muiden kuin yleishyödyllisten toimijoiden osalta. Rahankeräyksen joustavuus helpottaisi järjestöjen toimintaa, mutta riskeinä voidaan nähdä lisääntynyt kilpailu muiden toimijoiden kanssa, mahdollinen verotuksen koveneminen ja lahjoittajien luottamuksen kärsiminen.

Julkisen sektorin tehtäviä saatetaan jatkossa karsia ja siirtää kansalaisyhteiskunnan toimijoiden vastuulle. Nykyinen perustuslaki estää viranomaisvastuun siirtäminen muille toimijoille ilman erillislakia, ja näin ollen ulkoministeriön suunnitelmat kansalaisjärjestörahoituksen hallinnoinnin siirtämiseksi esimerkiksi Kepalle ovat jääneet toteutumatta. Koska hallinnolliset resurssit ulkoministeriössä ovat niukat, ministeriö etsii edelleen ratkaisuja, joilla keventää rahoitusinstrumenttien aiheuttamaa hallinnollista työtä. Tukien hallinnoinnin siirto ulkopuoliselle toimijalle kuten Kepalle ei kuitenkaan ole ulkoministeriön lähitulevaisuuden suunnitelmissa.

Suomalainen kansalaisyhteiskunta muuttuu⁶. Vapaaehtoistyön⁷ luonne muuttuu ja muun muassa internet ja sosiaalinen media ovat muuttaneet ihmisten tapaa osallistua järjestötoimintaan. Pitkäjänteisen perusjärjestötyön ja sitoutumisen sijaan halutaan nopeaa toimintaa ja yksittäisiä vaikuttavia tempauksia. Vapaaehtoistyö on yhä tärkeää suomalaisille järjestöille, mutta vaatii uudenlaista organisoitua. Lisäksi vapaaehtoistyöhön liittyvä lainsäädäntö, verotus ja muut viranomaissäädökset ja -ohjeistukset ovat edelleen varsin tulkinnanvaraisia.

Maahanmuuttajataustaisten järjestöjen ja henkilöiden kiinnostus kehitysyhteistyöhön ja pikkuhiljaa myös globaalikasvatukseen ja kehityspoliittiseen vaikuttamiseen on kasvanut. Diasporan edustajilla olisi tarjota arvokasta kokemusta ja asiantuntemusta, mutta käytännössä monen diaspora-järjestön ja muidenkin kehitysyhteistyötä aloittelevien toimijoiden toiminta jää usein ilman valtion tukea johtuen suureksi osaksi tiukoista hallinnollisista kriteereistä sekä järjestötoiminnan ja hanketyön kokemattomuudesta.

Yhteistyöhön järjestöjen kesken ja muiden toimijoiden kanssa, kuten yritykset ja tutkimuslaitokset, on yhä enemmän kiinnostusta ja painettakin. Samalla erityisesti yritysten

rooli kehitysyhteistyössä on saanut yhä enemmän huomiota. Yhteistyöllä toivotaan synergiaetuja ja lisää volyyymia. Yhteistyöhön kannustetaan puheiden tasolla, mutta konkreettiset kannustimet yhteistyöhön puuttuvat vielä. Järjestöillä itselläänkään ei ole aina resursseja tai intoa yhteistyön käynnistämiseen.

Kansalaisyhteiskunnan toimitila on kaventunut globaalilla tasolla⁸. Monissa maissa on säädetty järjestöjen toimintaa ja rahoitusta rajoittavia lakeja ja pahimmillaan kansalaisaktiiveja vainotaan. Tämä luonnollisesti vaikeuttaa myös suomalaisten järjestöjen ja niiden kumppaneiden toimintaa.

Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tukeminen on erityisen tärkeää haurailta alueilla. Suomalaisiakin järjestöjä on kannustettu toimimaan yhä enemmän haurailta alueilla, mutta näillä alueilla toimimista rajoittavat kuitenkin infrastruktuurin ja kapasiteetin puute, korkeat kustannukset sekä monet matkustukseen ja turvallisuuteen liittyvät ehdot.

Etelän kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rahoittaminen suoraan ilman ulkomaisten järjestöjen hallinnoimia projektirahoja on noussut vahvasti esille kansainvälisissä keskusteluissa. Etelän järjestöjä rasittaa myös eri rahoittajien rahoitusmekanismien välisen harmonisaation puute ja hitaus. Suomen edustustojen paikallisen yhteistyön määrärahat (PYM) ovat olleet laskusuunnassa, koska ne koetaan hallinnollisesti työläinä. Monilla rahoittajilla onkin kiinnostusta kehittää esimerkiksi etelän omia rahastoja. Suora tuki etelän toimijoille mahdollistaa kosketuspinnan paikallisen kansalaisyhteiskunnan kanssa. Riskinä voi kuitenkin olla, että hallinnon helpottamiseksi tuki ohjautuu suurimmille ja kauneimmille järjestöille. Suomalaisienkin järjestöjen haasteena on pohtia ja osoittaa etelän ja pohjoisen järjestöjen välisen yhteistyön tuomaa lisäarvoa kehitysyhteistyössä.

Gloobalin kansalaisuuden ajatus on noussut esille globaalikasvatuksen kansainvälisissä verkostoissa keskeisenä muutoksentehtävänä. Sen avulla havainnollistetaan, että globaaleihin ilmiöihin tarvitaan globaaleja ratkaisuja, joita kansalaiset eri puolilla maailmaa voivat yhdessä ajaa. Kehitysyhteistyö ei yksin riitä rakentamaan oikeudenmukaista maailmaa, vaan muutoksia tarvitaan kaikissa yhteiskunnissa niin politiikan kuin yksilön tasolla. Tämä edellyttää muutoksia myös järjestöjen rahoitusinstrumentteihin ja vaikuttamismahdollisuuksiin.

6 Suomalaisen kansalaisyhteiskunnan muutoksista lisää Kepan taustaselvityksessä nro 38 Kansalaisyhteiskunta nyt (Maija Seppo 2013). <http://www.kepa.fi/julkaisut/julkaisusarjat/13069>

7 KANE ja Kansalaisareena: Vapaaehtoistoiminnan kehittämisen esteet ja kehittämistarpeet 2014: <http://www.kansalaisareena.fi/estekartoitus.pdf>

8 Kansalaisyhteiskunnan tilan kaventumista seuraa ja siitä on raportoinut muiden muassa CIVICUS-verkosto. <http://www.civicus.org>

5. Edunvalvonnan prioriteetit ja tavoitteet

Kepan edunvalvontatyön prioriteetteja ovat

- Viranomaisyhteyksien vahvistaminen sekä kansalaisyhteiskunnan roolin korostaminen
- Rahoituksen varmistaminen ja kehittäminen
- Reilut reunaehdot

Viranomaisyhteyksien vahvistaminen sekä kansalaisyhteiskunnan roolin korostaminen

Tavoitteena on korostaa monimuotoisen kansalaisyhteiskunnan rooleja ja itsenäisyyttä kehitystoimijoina ja lisätä kansalaisjärjestöjen arvostusta kehityssektorilla. Edunvalvonnalla vahvistetaan yhteistyötä ja vuoropuhelua viranomaisten kanssa. Samoin varmistetaan kansalaisyhteiskunnan äänen kuuluminen ja järjestöjen osallistumismahdollisuudet niiden toimintaan vaikuttavissa lainvalmisteluprosesseissa sekä ministeriöiden erilaisten ohjelmien ja ohjeistusten laatimisessa.

Tavoitteet	Kohderyhmä	Vaikuttamismahdollisuudet
Kansalaisyhteiskunnan roolin korostaminen itsenäisinä ja arvostettuina toimijoina: <ul style="list-style-type: none"> • Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden moninaiset roolit ja itsemääräämisoikeus on tunnustettu kehityspoliittisissa linjauksissa ja ohjeistuksissa • Järjestöjen oikeus valita toimintamaansa ja -sektorinsa säilyy • Vahva tuki järjestöjen globaalikasvatukselle ja vaikuttamistyölle 	Valtioneuvosto Ulkoministeriö	<ul style="list-style-type: none"> • Hallitusohjelma • Kehityspoliittinen ohjelma • UM:n kansalaisyhteiskuntalinjaus • Rahoitusinstrumenttien kehittäminen • Poliittinen dialogi
Yhteistyö viranomaisten kanssa on kansalaisyhteiskuntaa arvostavaa <ul style="list-style-type: none"> • Säännöllinen vuoropuhelu ja yhteistyö • Kattavat ja todelliset osallistumismahdollisuudet järjestöjä koskevilla prosesseilla 	Ulkoministeriö OKM KANE Muut ministeriöt	<ul style="list-style-type: none"> • Säännölliset ministeritason ja virkamiesjohdon tapaamiset • Lausunnot • Osallistuminen valtiollisiin toimielimiin ja neuvottelukuntiin • Yhteiset suunnittelu- ja oppimistilaisuudet • Suomen valtuuskunnat kansainvälisissä konferensseissa
Gloaalikasvatukselle on luotu monialainen toimenpideohjelma ja kansalliset tavoitteet, johon sitoutuisivat kaikki relevantit viranomaistoimijat	OKM UM YM	<ul style="list-style-type: none"> • KVK-2010-ohjelman jatkoksi uusi toimenpideohjelma globaalikasvatukselle

Rahoituksen varmistaminen ja kehittäminen

Tavoitteena on varmistaa kansalaisyhteiskunnan toimijoiden riittävät, ennakoitavat, pitkäjänteiset, joustavat ja hyvin hallinnoidut rahoitusmahdollisuudet. Myös uusilla toimijoilla ja pienillä, vapaaehtoisvoimin toimivilla järjestöillä ja ryhmillä on oltava mahdollisuus toimia ja saada tukea. Paitsi suomalaisten kansalaisjärjestöjen kautta kanavoitava

rahoitus yhteistyökumppaneille, myös kansainvälisten ja etelän kansalaisyhteiskunnan toimijoiden suora tukeminen on keino yhteisten päämäärien ja synergioiden saavuttamiseksi. Eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön tarvitaan myös kannustimia ja onnistuneita malleja.

Tavoitteet	Kohderyhmä	Vaikuttamismahdollisuudet
<p>Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rahoituksen varmistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rahoituksen osuus Suomen kehitysyhteistyövaroista 20% (sisältäen kehitysyhteistyön lisäksi globaalikasvatuksen sekä rahoituksen erityissäätiöille, etelän kansalaisyhteiskunnan toimijoille, kansainvälisille järjestöille ja verkostoille).⁹ Selvitetään ja tuodaan esille järjestöjen itsensä kehitysyhteistyöhön keräämän rahoituksen todellinen määrä 	<p>Ulkoministeriö Eduskunta</p>	<ul style="list-style-type: none"> Hallitusohjelma Kehityspoliittinen ohjelma UM:n kansalaisyhteiskuntalinjaus Valtion ja UM:n budjetit
<p>Hankehallinnon hyvä laatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kepa säilyttää valmiudet jatkaa keskustelua ja yhteistyötä UM:n rahoitusinstrumenttien ja niiden hallinnon kehittämässä Tukien hallinnoimiseen on käytettävissä riittävät resurssit ja toiminnoille annetaan riittävä poliittinen painoarvo. Avoimuuden ja hyvän hallinnon periaatteet ovat käytössä kaikessa UM:n järjestörahoituksen hallinnoinnissa 	<p>Ulkoministeriö</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rahoitusinstrumenttien hallinnoinnin ja ohjeistuksen kehittäminen yhteistyössä UM:n kanssa Hyvän hallinnon periaatteiden jalkauttaminen ja hyvien käytäntöjen jakaminen
<p>Rahoituksen ennakoitavuus ja pitkäjänteisyys on turvattu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Monivuotinen ohjelmamuotoinen rahoitus on mahdollista yhä useammalle järjestölle. Useampivuotinen ohjelmamuotoinen rahoitus osaksi hanketukea ja viestintä- ja globaalikasvatustukea (edellyttää V GK-tukibudjetin kasvattamista nykyisestä 2 miljoonasta eurosta). Rahoitussyklin muokkaaminen niin, että järjestöt saavat päätökset ajoissa – vähintään kuukausi ennen rahoituskauden alkua. 	<p>Ulkoministeriö</p>	<ul style="list-style-type: none"> UM:n kansalaisyhteiskuntalinjaus Rahoitusinstrumenttien kehittäminen
<p>Järjestöjen ja toiminnan moninaisuus on turvattu:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hanketuen takaaminen pienten ja keskisuurten järjestöjen laadukkaille hankkeille ja hanketuen tason säilyttäminen nykytasolla. Joustava kevennetty ja nopeampi haku pienille hankkeille tai toiminnoille, uusille toimijoille, suunnitteluun ja innovaatioille. Vapaaehtoistyön arvostuksen säilyminen rahoituskriteereissä Tilannekohtainen joustavuus esimerkiksi haurailla alueilla toimiville järjestöille. 	<p>UM</p>	<ul style="list-style-type: none"> Rahoitusinstrumenttien kehittäminen
<p>Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalle suuntautuvaa globaalikasvatustoiminnan rahoitusta on tarjolla.</p>	<p>OKM</p>	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyöneuvottelut Globaalikasvatukselle uusi kansallinen toimenpideohjelma
<p>Yhteistyötä eri toimijoiden välillä tuetaan:</p> <ul style="list-style-type: none"> Yhteistyömallien ja kannustimien luominen. Erytysäätiöiden ja järjestöjen osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä ja tarvittavat resurssit tähän. Kansalaisyhteiskuntatoimijoiden osallistuminen ja asiantuntemuksen käyttäminen osana kahdenvälisiä kehitysyhteistyöhankkeita. 	<p>UM OKM Finnpartnership</p>	<ul style="list-style-type: none"> Yhteistyöneuvottelut Globaalikasvatukselle uusi kansallinen toimenpideohjelma

⁹ Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rahoituksen osuus Suomen kehitysyhteistyövaroista sisältää tässä yhteydessä myös esimerkiksi nykyisen paikallisen yhteistyön määrärahan (PYM) ja osan demokraatiatukea, jotka lasketaan nykyisin osaksi kahdenvälisiä kehitysyhteistyötä. 20 prosentin osuudella pystytään varmistamaan, että kansalaisyhteiskunnan toimijoiden edellytykset toiminnalle säilyvät, mikäli kokonaiskehitysrahoitus ei radikaalisti vähene.

Reilut reunaehdot

Kansalaisjärjestöjen toimintaa ohjaavat monet lait ja säännöt. Tavoitteena on purkaa järjestötoimintaa rajoittavia sääntöjä ja uudistaa tarvittaessa lainsäädäntöä järjestöjen toiminnalle suotuisaan suuntaan. Järjestötoiminnan reu-

naehtoihin vaikuttamisessa Kepa toimii yhdessä muiden kattojärjestöjen sekä kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan (KANE) kanssa.

Tavoitteet	Kohderyhmä	Vaikuttamismahdollisuudet
Rahankeräyslaki muutetaan joustavammaksi ja ennakkoluvan sijaan kehitetään avointa ilmoitusrekisteriä ja valvontaa. Rahankeräys säilyy kohdennettuna yleishyödylliseen tarkoitukseen.	Sisäministeriö	<ul style="list-style-type: none">Rahankeräyslain uudistaminenYhteistyö Vastuullinen Lahjoittaminen (VaLa) kanssa
Vapaaehtoistyön asemaa selkeytetään lainsäädännössä, hallinnollisia esteitä puretaan ja ohjeistusta parannetaan.	Eri ministeriöt Verottaja	<ul style="list-style-type: none">Yhteistyö KANE:n työryhmien jaKansalaisareenan kanssa

6. Edunvalvonnan viestintä ja sisäinen taustatyö

Edunvalvontatyön onnistumisen takaavat

- viestintä: jäsenille ja ulospäin
- jäsenistön tuki ja osallistuminen
- edunvalvonnan osaamisen kehittäminen ja kansalaisyhteiskunnan tilan ja trendien seuranta

Viestintä: jäsenille ja ulospäin

Edunvalvonnan viestinnässä korostuu jäsentiedotus. Ulkoista viestintää tarvitaan erityisesti, jos jäsenjärjestöjen toimintaedellytykset ovat uhattuina, mutta myös tuomaan jatkuvasti esille kansalaisyhteiskunnan toimijoiden rooleja, laadukasta työtä ja työn tuloksia.

Edunvalvonnan viestinnän tavoitteina on:

- tarjota jäsenille ajantasaista tietoa käynnissä olevista prosesseista ja vaikuttamismahdollisuuksista, mutta myös edunvalvontatyön tavoitteista ja tuloksista.
- kansalaisjärjestöjen roolin, työn tuloksellisuuden ja lisäarvon esillä pito
- edunvalvonnan viestien kiteyttäminen ja valmius kriisiviestintään

Jäsenistön tuki ja osallistuminen

Kepa tarvitsee edunvalvontatyöhönsä jäseniltään mandaatin ja tuen. Kepan hallituksen rooli jäsenistön edustajina on tärkeä. Kepan edunvalvontaan kuuluu olennaisesti jäsenjärjestöjen kantojen kokoaminen yhteen ja eteenpäin välittäminen, mutta myös järjestöjen asiantuntemuksen esillä pito.

Ajantasaisen jäsenviestinnän lisäksi tarvitaan erilaisia osallistamis- ja kuulemismenetelmiä ja jatkuvaa yhteydenpitoa jäsenistön kanssa. Nopeaa reagoitua vaativissa tapauksissa toimenpiteet ja lausunnot perustuvat Kepan olemassa oleviin linjauksiin, ja niiden puuttuessa Kepan asiantuntijoiden kokemukseen ja tulkintaan jäsenistön eduista.

Kepan tavoitteina on:

- varmistaa jäseniltään mandaatti ja tuki edunvalvontatyöhön
- tuoda jäsenjärjestöjen ääni kuuluviin ja asiantuntemus näkyväksi
- kannustaa jäseniään jatkuvaan laadun parantamiseen ja avoimuuteen toiminnassaan

Edunvalvonnan osaamisen kehittäminen ja kansalaisyhteiskunnan tilan ja trendien seuranta

Maailma muuttuu, samoin kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristö ja toimijat itsessään. Edunvalvontatyössä on tärkeä seurata muutoksia ja trendejä niin kotimaassa kuin globaalistikin. Näin osataan varautua mahdollisiin uhkisiin ja toisaalta hyödyntää uusia mahdollisuuksia. Säännöllinen yhteydenpito toisiin kattojärjestöihin ja järjestöverkostoihin on yksi hyväksi koettu keino paitsi trendien seurannan kannalta myös edunvalvonnan erilaisten toimintamallien jakamiseksi. Edunvalvonnassa voidaan hyödyntää myös useita vaikuttamistyön menetelmiä.